18.03

# Fondsregion Nord-Norge – Årsrapport 2010

Innholdsfortegnelse

**1. Sammendrag** ..... 3

**2. Regionale utfordringer** ..... 3

**3.Mål og aktiviteter** ..... 4

**4. Styre og sekretariat** ..... 5

**5. Hovedinnretning på fondets arbeid** ..... 5

5.1 Utlysninger i 2010 ..... 6

5.1.1 Søknadstyper ..... 6

5.1.2 Våren 2010 ..... 6

5.1.3 Høst 2010 ..... 6

**6. Aktiviteter i perioden** ..... 7

6.1 Styrets arbeid ..... 7

6.1.2 Fellesaktiviteter med VRI-prosjektene ..... 7

6.1.3 Fellesaktiviteter med Forskningsrådet ..... 7

6.1.4 Informasjonsaktiviteter/profileringer ..... 7

6.1.5 Tiltak for å nå spesielle målgrupper ..... 8

**7. Økonomi** ..... 8

7.1 Drift ..... 8

7.2 Tildelinger til prosjekter ..... 8

**8. Utlysninger og tildelinger** ..... 9

8.1 Regional kvalifiseringsstøtte - tildeling fordelt på målgruppe ..... 9

8.2 Regionale bedriftsprosjekter og regionale offentlige prosjekter tildelinger ..... 10

8.3 Tildelinger fordelt på fagområder og fylker ..... 10

8.4 Rapportering fra prosjekter som har mottatt kvalifiseringsstøtte ..... 10

## 1. Sammendrag

Fondsregion Nord-Norge startet formelt opp 1. januar 2010 og vi har nå lagt bak oss første driftsår for fondet. Fondsregion Nord-Norge består av Nordland, Troms og Finnmark, med Troms som vertsfylke. Fylkestingene i de tre fylkene vedtok i 2009 en felles FoU-strategi for regionen og at vertsfylkesfunksjonen skal ivaretas av Troms fylkeskommune.

Årsrapporten omfatter aktivitetene, økonomisk ramme, regnskapstall, styringssystem og utlysninger. Prosjektene, som har fått kvalifiseringsstøtte, har rapportert på tilsendt rapporteringsmal om aktiviteter som er gjennomført i startfasen i disse prosjektene.

Det ble gjennomført to utlysninger av forskningsmidler i 2010, en i april med søknsdsfrist i juni, som omfattet regional kvalifiseringsstøtte, og en utlysning i september med søknadsfrist i oktober, som omfattet regionale bedriftsprosjekter og regionale offentlige prosjekter. Selve tildelingen etter siste utlysning ble imidlertid ikke besluttet før i styremøtet 1-2. februar i 2011. Nord-Norge er dermed én av to regioner i landet, som hadde to utlysninger i 2010. Ved siden av utlysninger av forskningsmidler har styringssystem og sekretariat blitt etablert i 2010.

Når det gjelder den siste utlysningen er det kun tatt med økonomitall og enkelte hovedtall i denne rapporten.

Styret har vedtatt handlingsplan og en egen kommunikasjonsplan gjeldende for 2011. Det er lagt ut informasjon om fondet på egne nettsider og fylkeskommunenes nettsider. Det er videre informert om fondet via media (avisoppslag), på informasjonsmøter hos institusjoner, ved seminarer og konferanser, samt ved egne informasjonsstands i enkelte sammenhenger.

Institusjoner, bedrifter og offentlige virksomheter i Nord-Norge har søkt på fondets utlysninger.

Det er spesielt gledelig å registrere flere samarbeidsprosjekter på tvers av fylkesgrensene og innslaget av internasjonalt samarbeid er også stort.

## 2. Regionale utfordringer

Det er store forskjeller i regionen med hensyn til å benytte egenprodusert forskning i utviklingen av samfunnet. Troms kommer atskillig høyere på forskningsstatistikken enn Nordland og Finnmark, som er blant fylkene som ligger lavest på forskningsstatistikken for landet.

Regionalt forskningsfond Nord-Norge skal være et virkemiddel for å utvikle Nord- Norge gjennom en aktiv forsknings- og kunnskapspolitikk. Fondet skal supplere og komplementere de nasjonale FoU-virkemidlene, dvs. ivareta forskningsbehov som faller utenfor de nasjonale prioriteringene fordi problemstillingene ikke er relevante/prioriterte nasjonalt.
Kravet til forskningskvalitet skal være som i de nasjonale prosjekter.

Landsdelen har unge universitets-, høgskole- og forskningsmiljøer, men universitets- og høgskolesektoren er godt utbygd. Med unntak for noen profesjonsutdanninger, har den store

oppbyggingen av høyere utdanning og forskning foregått de siste 30 årene. De høyere utdanningsinstitusjonene utgjør, sammen med forskningsinstituttene, en stor ressurs i arbeidet med å utvikle et stadig mer kunnskapsbasert Nord-Norge.

Utdanningsnivået i landsdelen øker, uten at de nordnorske fylkene har greid å ta igjen landsgjennomsnittet.
Nord-Norge er regionen med størst andel av samisk befolkning i landet. Den samiske befolkningen bor og driver næringsvirksomhet i alle fylkene innen fondsregionen, og samisk forskning er forankret og under oppbygging ved flere FoU-institusjoner.

Både befolkningsstruktur og næringsstruktur er preget av stor geografisk spredning og stor avstand til FoU-institusjoner. Det stiller ekstra store krav til organisering og bevissthet i institusjoner og forvaltning, om å arbeide utadrettet og ta i bruk innovasjonssystemer (eks. næringshager, kunnskapsparker etc). Regionalt forskningsfond har en ekstra utfordring som et nytt virkemiddel kombinert med den tradisjonelt lave bruken av forskning.

## 3.Mål og aktiviteter

Aktiviteter og resultater i 2010 må vurderes i forhold til målene som ble vedtatt i den felles FoU-strategien for fondsregionen. Årsrapporten vil fokusere på aktiviteter ettersom resultater som følge av innvilgede prosjekter nødvendigvis vil komme på et senere tidspunkt. Fondet er i en innledende fase slik at aktivitetene som er gjennomført bare i beskjeden grad har bidratt til måloppnåelse.

**Hovedmål:**

- Styrke forskning for regional innovasjon og regional utvikling
- Mobilisere til økt FoU-innsats i regionene
- Bidra til utvikling av gode og konkurransedyktige FoU-miljøer i regionene
- Skape utviklings- og læringsarenaer der regionale erfaringer kan drøftes i forhold til nasjonal og internasjonal kunnskap og aktiviteter
- Sørge for tett samspill mellom aktiviteter i regionene og deres relasjoner til andre nasjonale og internasjonale programmer og aktiviteter

Fylkeskommunene i Nord-Norge er kommet til enighet om at Fondsregionen Nord-Norge i første periode skal konsentrere sitt arbeid innenfor 4 innsatsområder:

**Satsingsområder:**
1) Verdiskaping og innovasjon i nordlig næringsliv
2) Klimatilpassing og næringer i nord
3) Regional velferdsutvikling i nordområdene
4) Grenseoverskridende regional utvikling i Barentsregionen

På tvers av innsatsområdene er det tre perspektiver som er gjennomgående. Dette er **perspektiver** som teller positivt i søknader fra regionen:

1) Urfolk

2) Kjønn

3) Samarbeid regionalt, nasjonalt og internasjonalt

Fondet har mobilisert til økt FoU-innsats og vært med på å bidra til utvikling av FoU-miljøene gjennom arbeidet med prosjektene og prosjektutforming. Viktige fellesarenaer mellom VRI-prosjektene og fondet er etablert, med årlig seminar, halvårlige samarbeidsmøter og deltakelse i felles vurderingspanel knyttet til søknadsbehandlingen. Det legges vekt på tett kobling mellom annen forsknings- og utviklingsarbeid i fylkene og regionale forskningsfond.

Av de tre gjennomgående perspektivene har samarbeidsperspektivet fått relativt høy prioritet i prosjektene, mens urfolk og kjønn ikke har blitt viet spesiell oppmerksomhet gjennom de innkomne søknadene.

## 4. Styre og sekretariat

Det er oppnevnt et styre på 9 representanter med 2 representanter fra hvert av fylkene, 2 statlige representanter og 1 representant for Sametinget. Sekretariatet består av 2, 5 stillinger, hvor vertsfylket Troms har 1,5 stillinger inkludert sekretariatsleder i 100% stilling, mens Nordland og Finnmark har 0,5 stilling hver.

*Styret i Fondsregion Nord-Norge 2010-2011*:

| | |
|---|---|
| Ketil Rye, styreleder, direktør, Alcoa, Mosjøen | Nordland |
| Toini Løvseth, nestleder, Finnfjord AS, Policy Manager | Troms |
| Kjersti Markusson, rektor, Liland skole, Evenes | Nordland |
| Tor Stafsnes, ass fylkesmann, Finnmark | Finnmark |
| Trine Kvidal, Norut Alta, seniorforsker | Finnmark |
| Asbjørn Rasch jr., Innovasjon Norge, direktør | Troms |
| Wenche Poppe, admin. dir. TTO NORD AS, Forskningsparken, Tromsø | Statlig representant |
| Audun Sandberg, , professor Universitetet i Nordland | Statlig representant |
| Magne Ove Varsi, , dir., Galdu-kompetansesenter for urfolks rettigheter | Sametinget |

I tillegg er det oppnevnt 9 varamedlemmer for styret.

## 5. Hovedinnretning på fondets arbeid

Fondsstyret har utarbeidet en handlingsplan for Fondsregion Nord-Norge gjeldende for perioden 2010-2011. Handlingsplanen er i tråd med bestillingsbrevet fra fylkeskommunene og felles FoU-strategi. Handlingsplanen gjelder for to år og skal rulleres årlig. Handlingsplanen

prioriterer bruken av fondsmidlene med henhold til tematikk, målgrupper og vektlegging av de ulike søknadstypene.

## 5.1 Utlysninger i 2010

Fondsstyrets mål er å utlyse fondsmidlene på en slik måte at det oppnås mest mulig forskning innen de prioriterte innsatsområdene i FoU-strategien for Fondsregion Nord-Norge. Det er en målsetting å lyse ut alle de prioriterte forskningsområdene i strategien i løpet av 2010-2011. Målet for fondsstyret er å ta i bruk kompetanse slik at den blir spredt og forankret regionalt i landsdelen. Det er også et mål at fondet skal bidra til et samspill med andre virkemiddelordninger, som for eksempel VRI og andre nasjonale program fra Forskningsrådet. Det er også viktig at de ulike forskningsmiljøene i Nord-Norge samarbeider med hverandre.

Fondet må ta et ansvar for at nordnorsk kompetanse hos næringsliv og FoU-institusjoner utveksles slik at nytteeffekten øker.

### 5.1.1 Søknadstyper

Valget av søknadstyper i 2010 ble gjort ut fra hensynet til at dette var oppstartsåret og at en ville prioritere målgrupper som tradisjonelt har lav forskningsaktivitet. Størsteparten av kommuner og bedrifter i Nord-Norge er i en kategori som i liten grad benytter forskning som virkemiddel i sin utviklingsaktivitet. Kvalifiseringsstøtte ble derfor valgt som søknadstype ved første utlysning og regionale bedriftsprosjekter /offentlige prosjekter ved andre utlysning.

### 5.1.2 Våren 2010

Våren 2010 prioriterte fondsstyret bruken av søknadstypen «Regional kvalifiseringsstøtte». Målet med kvalifiseringsstøtte er å avdekke og utvikle FoU-prosjekter som kan kvalifisere til videre støtte fra regionalt forskningsfond, ulike nasjonale forskningsprogram eller internasjonale forskningsprogrammer. Målgruppen for kvalifiseringsstøtte er bedrifter, offentlige virksomheter, enkeltforskere og FoU-institusjoner.

Fondsstyret satt av 4,8 millioner til regional kvalifiseringsstøtte i første utlysning. Kvalifiseringsstøtte gis for en periode på inntil 12 måneder.

### 5.1.3 Høst 2010

Ved utlysningen høsten 2010 åpnet forskningsfondet opp for søknader til «Regionale offentlige prosjekter» og «Regionale bedriftsprosjekter». Styret lyste ut på fondets fire hovedtema (Verdiskaping og innovasjon i nordlig næringsliv, Klimatilpassing og næringer i nord, Regional velferdsutvikling i nordområdene og Grenseoverskridende regional utvikling i Barentsregionen) med formål om å prioritere prosjekter der nord-norske bedrifter og/eller offentlige forvaltnings- eller helsevirksomheter skulle være aktive søkere. Kravet var at hoved søker skulle være lokalisert innen regionens grenser. Det ligger en utfordring i at bedrifter og offentlig sektor i Nord-Norge er lavt representert i forhold til å ta i bruk forskning og utvikling og virkemidler til dette. Styret ønsket derfor gjennom utlysningen å nå nettopp de nord-norske virksomhetene som sitter med uløste problemer og potensial for utvikling gjennom forskning.

Den vedtatte FoU-strategi Fondsregion Nord-Norge har ligget til grunn for utlysningene i perioden.

## 6. Aktiviteter i perioden

### 6.1 Styrets arbeid

Det har vært avholdt fire styremøter i 2010.

Det første konstituerende møte ble avholdt i *februar* og omhandlet generell informasjon og grunnlag for fondets virksomhet. FoU-strategi, retningslinjer for fondet og utfordringer innenfor regionalpolitikken var også tema.

*Styremøte i mars* ble avholdt på Hurtigruten der det var felles møte mellom styre/sekretariat i VRI og Fondsregion Nord-Norge. Blant temaene på møte var informasjon fra forskningsrådet om rådets virksomhet, og hvilke muligheter det var å søke på nasjonale forskningsprogrammer.

*Møte juni behandlet f*orslag til handlingsplan, budsjett og virksomhet utover året. Styret fokuserte i tillegg på utlysning av forskningsmidler høsten 2010.

*I august tildelte* styret midler til prosjekter som hadde søkt om kvalifiseringsstøtte innen fristen i juni.

Styremøtene har blitt supplert med telefonkonferanser, der primært leder og nestleder har vært involvert.

#### 6.1.2 Fellesaktiviteter med VRI-prosjektene

I mars møttes VRI-styrene/sekretariat og styret /sekretariat i fondregion Nord-Norge på ett to dagers seminar på Hurtigruta. I tillegg ble VRI-sekretariatet involvert i arbeidet med å lage innstilling til styret for bevilgning av kvalifiseringsstøtte.

#### 6.1.3 Fellesaktiviteter med Forskningsrådet

De regionale representantene i forskningsrådet har vært involvert i arbeid med utlysningene, handlingsplan, kommunikasjonsplan, deltatt på styremøter og samarbeidsseminar med VRI. Sekretariatet har deltatt på læringsarenaer arrangert av forskningsrådet. I en samling deltok også representant for fondsstyret ved nestleder.

#### 6.1.4 Informasjonsaktiviteter/profileringer

Styret har vedtatt en kommunikasjonsplan for regionen og følgende aktiviteter er gjennomført:

- Utformet en informasjonsbrosjyre om fondet (sendt ut til FoU-aktører), som også er oversatt til sør- og nordsamisk.
- Informert om fondet på møte i Kvinneforum for kvinnelige entreprenører i Lofoten
- Informert om fondet på møte med Samfunnsvitenskapelig fakultet på Universitetet i Nordland
- Informasjonsstand på Håndverks- og industridagen i Mosjøen (HI-dagen)
- Informasjon på fylkeskommunenes websider
- Informasjonsmøter på forskningsinstitusjoner
- Informasjon til samiske kulturaktører og samisk institusjon
- Oppslag i aviser
- Informasjonsoppslag på nettsidene hos ulike samarbeidsaktører

#### 6.1.5 Tiltak for å nå spesielle målgrupper

FoU-strategien, som er lagt som føring ved utlysning av midler, vektlegger perspektiver på tvers av innsatsområdene der urfolk, sammen med kjønn og samarbeid regionalt, nasjonalt og internasjonalt, er inkludert. Noe av utfordringene med å nå samiske målgrupper er at de er spredt over et stort geografisk område. Informasjonsbrosjyren om fondet ble derfor oversatt til sørsamisk og nordsamisk

## 7. Økonomi

Det er bevilget i alt **35,56 mill kr til fondsregion Nord-Norge for 2010, hvorav 4,6 mill. kr** utgjør tildelingen fra 15% potten. Midlene fra 15% potten vil ikke bli disponert før i 2011. Det har heller ikke vært aktiv utlysning av denne potten i 2010**.**

### 7.1 Drift

| **Drift** | **Budsjett** | **Regnskap** |
|---|---|---|
| Administrasjon (lønn sekretariatet) | 2 100 000 | 1 269 540 |
| Fondsstyret (møtegodtgjørelse, reiser,etc) | 610 000 | 283 939 |
| Sekretariat (reiser, kontorutgifter, info) | 381 800 | 175 385 |
| Reserve | 426 200 | |
| **Sum** | **3 518 000** | **1 728 864** |

Årsaken til avviket mellom budsjett og regnskap for drift er at etableringsfasen krevde prioritet på bekostning av den mer utadrettede virksomheten, og at sekretariatsleder ble tilsatt i august. Midlene til søknader med unntak av 15 % - potten ble imidlertid fullt ut utnyttet.

### 7.2 Tildelinger til prosjekter

| **Prosjekttyper** | **Budsjett** | **Regnskap** |
|---|---|---|
| Kvalifiseringsstøtte | 6 600 000 | 4 647 000 |
| Offentlige prosjekter | 20 800 000 | 8 127 000 |
| Bedrifts-prosjekter | | 14 760 000 |
| **Sum** | **27 400 000** | **27 534 000** |

## 8. Utlysninger og tildelinger

Det kom inn 42 søknader på kvalifiseringsstøtte til første søknadsfrist i juni og 31 søknader til søknadsfristen i oktober på regionale offentlige prosjekter og regionale bedriftsprosjekter i Nord-Norge.

Det ble fordelt vel 4,6 mill kr til 20 prosjekter innenfor ordningen kvalifiseringsstøtte, søknadsfrist i juni 2010, og 22,887 mill kr til tre offentlige forskningsprosjekter (8,127 mill kr) og seks bedriftsprosjekter (14,760 mill kr), til søknadsfristen i oktober**.**

### 8.1 Regional kvalifiseringsstøtte - tildeling fordelt på målgruppe

| **Kvalifiseringsstøtte** | | | |
|---|---|---|---|
| **Søknader** | **Tildelinger** | **FoU-institusjoner som har mottatt støtte** | **Bedrifter/off. virksomheter som har mottatt støtte** |
| 42 | 20 (22)* | 18 | 2 |

*Det ble tildelt et tilsagn som dekker 3 likelydende prosjektsøknader, med samme samarbeidspartnere, men med forskjellige aktører som står som søker.

### 8.2 Regionale bedriftsprosjekter og regionale offentlige prosjekter tildelinger

| Regionale bedriftsprosjekter og regionale offentlige prosjekter | | |
|---|---|---|
| Søknader | Tildeling bedrifter | Tildelinger offentlige virksomheter |
| 31 | 6 | 3 |

### 8.3 Tildelinger fordelt på fagområder og fylker

| Fagområder | Kvalifiseringsstøtte | Off/bedr.prosj |
|---|---|---|
| **Samfunnsvitenskap** | 12 | 1 |
| **Teknologi** | 3 | 4 |
| **Naturvitenskap** | 5 | 2 |
| **Helserelatert** | | 2 |

| Fylkesvis fordeling | Kvalifiseringsstøtte | Off/bedr.prosj |
|---|---|---|
| **Finnmark** | 3 | 1(2)* |
| **Troms** | 7 | 5 |
| **Nordland** | 10 | 2 |
| **Sum** | **20** | **8 (9)** |

### 8.4 Rapportering fra prosjekter som har mottatt kvalifiseringsstøtte

Det ble sendt spørreskjema til prosjektene som har mottatt kvalifiseringsstøtte i 2010 og kom i gang i løpet av året. Oppsummeringen av punktene i spørreskjemaet er ført opp nedenfor. I det følgende er det kun oppsummering av spørsmål som ansees som relevant for prosjektene som var i startfasen.

**Kjønn på prosjektledere og prosjektansvarlig person**

Blant prosjektlederne av de som har fått kvalifiseringsstøtte er det 7 kvinner og 12 menn, mens det blant prosjektansvarlige er 8 kvinner og 11 menn

### Formidlingsresultater

Tre av prosjektene rapporterer at de har utarbeidet vitenskapelige artikler.

**Seminarer, konferanser og fagmøter;**

I den første fasen i prosjektene har formidling av problemstillinger, mål for prosjektene og invitasjon til samarbeid stått i fokus på konferanser, seminarer og fagmøter som har vært arrangert. Prosjekt har vært presentert på forskningsdagene og internasjonalt, for eksempel fagmiljø i Russland.

### Annen formidling(presse, web, etc)

Enkelte prosjekter har hatt innslag på NRK radio og noen oppslag i lokal/regional presse.

### Rekruttering til andre virkemidler

5-6 prosjekter hadde startet arbeidet med rekruttering til andre virkemidler.

### Samarbeid

Det registreres internasjonal kobling i nær halvparten av prosjektene (8-9prosjekter). Arbeidet med internasjonalisering strekker seg over kartlegging av miljøer i ulike land til å videreutvikle etablerte forbindelser.

Av de 19 prosjektene er det kun 3-4 prosjekter der det ikke er registrert samarbeid i regionen. Hovedtyngden av samarbeid skjer mellom institusjoner/virksomheter/bransjer i regionen

### Prosjekter med kvalifiseringsstøtte - gjennomføring

Det er kun prosjekter med kvalifiseringsstøtte som startet opp i 2010. Disse kom stort sett i gang i siste kvartal slik at det er begrenset hvilke resultater som er oppnådd på dette tidspunktet. Det ble imidlertid sendt ut spørreskjema til alle prosjektene. Prosjektene er på ulike stadier i gjennomføring, der noen er helt i starten, andre igjen har iverksatt forskningsaktivitet, mens de fleste er i gang med forberedende aktiviteter i tråd med målene for prosjektet. Prosjektet ”Grass for bioenergy Northern Norway” er et eksempel på at gjennomføringen også kan være naturavhengig, ved at de er avhengig av sesong for innhøsting.

Søknadsfrister i forhold til aktuelle forskningsprogrammer er også bestemmende for gjennomføring av kvalifiseringsprosjektene. Programmer som er nevnt er Kolartic EU Project, Maroff programmet, Norklima, RENENERGI og regionalt forskningsfond.